

הלכות הדף היומי

מסכת כתובות

תוכן

- א. ג' שבועות הללו למה אחת שלא יעלו ישראל ... ואחת שהשביע הקדוש ברוך הוא את העובדי כוכבים שלא ישתעבדו בהן בישראל יותר מדאי.....1
- ב. כל הדר בארץ ישראל שרוי בלא עון ... כל הקבור בארץ ישראל כאילו קבור תחת המזבח ... אינו דומה קולטתו מחיים לקולטתו לאחר מיתה ... כל המהלך ארבע אמות בארץ ישראל מובטח לו שהוא בן העולם הבא.....2
- ג. פרדה שתבעה אין מרביעין עליה לא סוס ולא חמור אלא מינה.....3
- ד. ולדבקה בו וכי אפשר לאדם לידבק בשכינה אלא כל המשיא בתו לתלמיד חכם והעושה פרקמטיא לתלמידי חכמים והמהנה תלמידי חכמים מנכסיו מעלה עליו הכתוב כאילו מדבק בשכינה.....4

דף קיא.

א. ג' שבועות הללו למה אחת שלא יעלו ישראל ... ואחת שהשביע הקדוש ברוך הוא את העובדי כוכבים שלא ישתעבדו בהן בישראל יותר מדאי

י"א¹ שהשבועות שהושבעו ישראל הרי הם בגדר ציווי ולפיכך אסור להתגרות בגוים ולעלות לארץ ישראל אם הוא בכך מתגרה באומות, וי"א שאפילו אם אינו מתגרה באומות ואפילו ברשות האומות אסור לעלות

¹ עיין שתי דעות אלו בספר ויואל משה בקוני' שלושת השבועות ועיי"י שהביא מעתה צריך להבין דעת רבי זירא, ופירושן של השלש שבועות. והנה לדעת רבי זירא, יחידים מותרים לעלות, ואין השבועה אלא על עליה בחומה. וצריך להבין פירושו של חומה, שיש לפרשו בג' פנים, א) עליה של כנופיא גדולה ביחד, ב) עליה של רוב ישראל, ג) עליה על ידי מלחמה שלא ברשות, נגד האומה היושבת שמה. ודברי רש"י ז"ל (כאן) סתומים, שכתב "יחד ביד חזקה", ולשון זה צריך ביאור להבין כוונתו.

הלכות הדף היומי

מסכת כתובות

בקיבוץ עם אלא רק כיהידים. וי"א² שאין שבועות אלו בנדר ציוי, וי"א³ ששבועות⁴ אלו בטלות בימינו⁵

ב. כל הדר בארץ ישראל שרוי בלא עון ... כל הקבור בארץ ישראל כאילו קבור תחת המזבח ... אינו דומה קולטתו מחיים לקולטתו לאחר מיתה ... כל המהלך ארבע אמות בארץ ישראל מובטח לו שהוא בן העולם הבא

אמרו חכמים⁶ כל השוכן בארץ ישראל עונותיו מחולין, שנאמר ובל יאמר שכן חליתי העם היושב בה נשוא עון, אפילו הלך בה ארבע אמות זוכה לחיי העולם הבא, וכן הקבור בה נתכפר לו, וכאילו המקום שהוא בו מזבח כפרה, שנאמר וכפר אדמתו עמו, ובפורענות הוא אומר על אדמה טמאה תמות,

² הגאון הצדיק הרבי מסוכאמשוב ז"ל, בשו"ת "אבני נזר" (יו"ד, סי' תנד) עמד על עיקר השבועות הללו: מה כחן ומה נדרן, וכל שבועה היא שהאדם נשבע, או שאחרים משביעים אותו והוא מקבל את השבועה, וכמו השבועות של הר גריזים והר עיבל שכתוב "וענו כל העם ואמרו אמן" (דברים פרק כז), ואם השבועה היתה על ידי שלמה המלך שאמר ברוח הקודש ("השבועתי אתכם בנות ירושלים" וגו', שיר השירים ב, ז ועוד), היה מהראוי שיאסוף את כל ישראל שיקבלו עליהם השבועה, ולא מצינו שעשה כן, ומתוך כך ומעור ראיות הוא מוכיח שהשבועות היו לשורש נשמותיהם של ישראל למעלה ואין השבועה לנשמה חלה על הגוף. ובמהר"ל מפראג בספר "נצח ישראל" (פרק כד) וכן מספרו פרושי אנדות שנתגלה בימינו מכת"י ונתפרסם בכמה כרכים, ומהם על מס' כתובות (ירושלים תשכ"ז), ושם הוא מפרש שלש השבועות במובן של גזירות שנגזרו על ישראל (ראה "התקופה הגדולה" לרמ"מ כשר עמ' רעח). ולפי זה אין כאן לא ציווי ולא אזהרה, אלא נזר דין, בדרך התוכחות שבתורה.

³ הגאון ר' מאיר שמחה הכהן ז"ל בעל "אור שמח", ב"מכתב" אחד, מעין "קול קורא", בו קרא לקיים מצות ישוב ארץ ישראל ולעלות לארץ. ה"מכתב" פרסם הרב רז"א רבינר בספרו על ר' מאיר שמחה (תל – אביב תשכ"ז, עמ' קסד), ובין השאר אנו קוראים בו שורות אלו: "אמנם כעת הספקה ההשגחה אשר באספת הממלכות הנאורות בסאן – רעמא ניתן צו אשר ארץ ישראל תהיה לעם ישראל, וכיון שסר פחד השבועות וברשיון המלכים כמה מצות ישוב ארץ ישראל ששקולה כנגד כל מצות שבתורה... (נדרפס לראשונה ב"התור" שנת תרפ"ב, ועכשיו חזר ונדרפס בספר "שיבת ציון", מהדורת ישיבת "הר ברכה" עמ' 100 – 101).

⁴ עיין כתב עת: נזר התורה יג, תשס"ו, פז – קכד מאמר ישוב ארץ ישראל מהרב נחום רוטשטיין

⁵ ועיין שו"ת מאמר מרדכי כרך ג קדושת ארץ ישראל סימן ו הרי שנראה ששלושת השבועות הן קשורות אחת עם חברתה. שתי השבועות הראשונות הן שבועה לא לעלות ביד חזקה ולא למרוד באומות, ומה נעשה אם באים להרוג ולהשמיד את עם ישראל בגולה, האם ניתן את עצמנו כצאן לטבח יובל? על זה באה השבועה השלישית לאומות העולם שלא ישתעבדו בעם ישראל יותר מדאי. ומעת שהאומות הפרו את השבועה ורדפו והרגו וטבחו והשמידו חלק ניכר מעם ישראל, וחלק מהם ישב שקט ושאנן ולא מיחה, הרי שהפרת השבועה על ידם ביטלה את השבועות הראשונות.

⁶ רמב"ם הלכות מלכים פרק ה הלכה יא

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת כתובות

ואינו דומה קולטתו ד מחיים לקולטתו אחר מותו, ואעפ"כ גדולי החכמים היו מוליכים מתייהם לשם, צא ולמד מיעקב אבינו ויוסף הצדיק.

ואסור⁷ לצאת מארץ ישראל לחוצה לארץ לעולם, אלא ללמוד תורה או לישא אשה או להציל מן העכו"ם ויחזור לארץ.

דף קיא:

ג. פרדה שתבעה אין מרביעין עליה לא סוס ולא חמור אלא מינה

שני מיני בהמה⁸ או חיה או עוף שדומין זה לזה אף על פי שמתעברין זה מזה ודומין זה לזה הואיל והם שני מינין הרי הם כלאים ואסור להרכיבן, כיצד הזאב עם הכלב, והכלב הכופרי⁹ עם השועל, והצבאים עם העזים והיעלים עם הרחלים, והסוס עם הפרד¹⁰, והפרד עם החמור והחמור עם הערוד שנוא חמור הבר, אף על פי שדומין זה לזה הרי הן כלאים זה בזה.

הילודים¹¹ מן הכלאים¹² אם היו אמותיהן מין אחד וגם אבותיהן מין אחד¹³ מותר להרכיבן זה על זה, ואם היו שני מינין כגון שזה אמו סוסיא וזה אמו חמורה, אסור להרכיבן זה על זה, ואם הרכיב לוקה¹⁴,

⁷ שם הלכה ט

⁸ רמב"ם הלכות כלאים פרק ט הלכה ד

⁹ הוא כלב הצייד שמגדלין בני הכפרים וי"א שהוא כלב קטן שצוות בלילה מן המדברות ודומה לשועל

¹⁰ שנולד מסוס וחמור והוא כלאים בין עם הסוס ובין עם החמור

¹¹ רמב"ם שם הלכה ו ודרך אמונה

¹² בנמרא (חולין דף פ') פליגי תנאי אי הוששין לזרע האב או אין הוששין ומבואר שם דלמ"ד הוששין מותר להרביע פרד שאמו חמורה ואביו סוס על פרד שאמו סוסה ואביו חמור דשניהן נחשבין מין אחד שבוה מקצת סוס ומקצת חמור וכן בזה אבל אסור להרביע על פרד לא סוס ולא חמור שזה ב' מינים ולמ"ד אין הוששין אזלי רק אחר האם ואם אמו של זה סוסה ושל זה חמורה אסור להרביען זה על זה אבל מותר להרביע פרד שאמו סוסיא ואביו חמור על סוס נמור וכן פרד שאמו חמורה ואביו סוס על חמורה דאזלי רק אחר האם ולהלכה קי"ל שהוא ספיא דדינא אם הוששין לזרע האב או לאו ואזלי בכולהו לחומרא אבל אין לוקין מספק אלא מכת מרדות

¹³ אבל אם אבותיהן מין אחר אף על פי שאמותיהן מין אחד אסור להרביען זה על זה שמא הוששין לזרע האב ומה שהזכיר רבנו אמותיהן משום סיפא שאם היו ב' מינין אף על פי שאבותיהן שוין אסור

¹⁴ דוקא באבותיהן שוין [דומיא דרישא] והן מין שלישי [לא אותה המין של אמותיהן] דאז ממי"נ לוקה שאם אין הוששין לזרע האב הרי אמותיהן אינן שוות ואם הוששין הרי למין אמותיהן ודאי הוששין וא"כ יש כאן (סא) צד כלאים ולכן לוקה אבל אם היו אמותיהן ב' מינים ואבותיהן ג"כ ב' מינים כגון שזה אביו סוס ואמו חמורה

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת כתובות

וכן אם הרכיב זה הנולד אפילו על מין אמו לוקה מכת מרדות, כיצד פרד שאמו חמור מותר להרכיבו על פרדה שאמה חמור, ואסור להרכיבו אפילו על החמור, אבל פרד שאמו סוס אסור להרכיבו על פרדה שאמו חמור וכן כל כיוצא בזה, לפיכך הרוצה להרכיב פרד על פרדה או למשוך בשתי פרדות בודק בסימני אזנים וזנב וקול¹⁵ אם דומין זה לזה בידוע שאמן ממין אחד ומותרין.

ד. ולדבקה בו וני אפשר לאדם לידבק בשכינה אלא כל המשיא בתו לתלמיד חכם והעושה פרקמטיא לתלמידי חכמים והמהנה תלמידי חכמים מנכסיו מעלה עליו הנתוב כאילו מדבק בשכינה

נאמר בפרשת עקב (דברים י פסוק כ) את יקנך אלהיך תירא אתו תעבד ובו תדבק. ונצטוונו במה שנאמר ובו תדבק¹⁶ וכן ממה שנאמר (שם יא פסוק כב) לאהבה את יקנך אלהיכם ללכת בכל דרכיו ולדבקה בו וממה

וזה אביו חמור ואמו סוסיא נהי דאסור שמא אין הוששין לזרע האב מ"מ אין לוקין (סב) אלא מכת מרדות שמא הוששין לזרע האב והאי בר חמור וסוס והאי בר חמור וסוס:

¹⁵ אלו שאמן סוסיא דומין יותר לסוס שאזניהן קצרות וזנבן ארוך וקולן צלול ואלו שאמן חמורה אזניהן ארוכות וזנבן קצר וקולן עבה וסימנין אלו אפשר לסמוך עליהן אפי' באיסור דאורייתא ומשמע דבעי דוקא כל הג' סימנין ואם אינו יכול לברר אסור.

¹⁶ כך סובר הרמב"ם בספר המצוות עשין ו, אבל הרמב"ן בהשגותיו שם למצוה ז כתב ש"ו בו תדבק" אינו נדרש כמו שכתב הרמב"ם אלא הוא מצוה להדביק את הנפש אל המצוות ולעבודת ה' ולזרז את הנפש לכך ע"י שבועה בשם ה' לקיים את מצוות ה' יתברך, ואך אף שבסיפרי ובגמרא לא מצינו שלמדו כגמרא, מ"מ בבמדבר רבה (פרשה כב ד"ה א וידבר) ובתנחומא פרשת ויקרא (סימן ז) ופרשת מטות (סימן א ד"ה א) מצינו שלמדו מהפסוק "ו בו תדבק" בלימודו של הרמב"ם ולדעתו של הרמב"ן החיוב להדבק בחכמים ותלמידיהם נלמד בסיפרי (דברים פיסקא מט) ובגמרא כתובות (קיא ע"ב) מהפסוק (יא כב) "כי אם שמר תשמרון את כל המצוה הזאת אשר אנכי מצוה אתכם לעשותה לאהבה את ה' אלקיכם ללכת בכל דרכיו ולדבקה בו". וכע"ז בפרשת נצבים (שם ל כ) "לאהבה את ה' אלקיך לשמע בקלו ולדבקה בו כי הוא חייך ואורך ימך לשבת על האדמה אשר נשבע ה' לאבתך לאברהם ליצחק וליעקב לתת להם". ונע"ש עוד בספרי שם שדורשי הגדות אמרו ביאור אחר ב"ולדבקה בו" – שאם רצונך להכיר את מי שאמר והיה העולם למוד הגדה שמתוך כך אתה מכיר את מי שאמר והיה העולם ומדבק בדרכיו]. ולדעת הסמ"ק (מצוה מה) החיוב להדבק בתלמידי חכמים נלמד מ"ש בפרשת ראה (שם יג ה) נאמר "אחרי ה' אלקיכם תלכו ואתו תיראו ואת מצותיו תשמרו ובקלו תשמעו ואתו תעבדו ובו תדבקו" [אמנם רש"י שם עה"ת פירש "ו בו תדבקו" הדבק בדרכיו. גמול חסדים, קבור מתים, בקר חולים, כמו שעשה הקב"ה, וכע"ז נאמר בגמרא (סוטה יד ע"א). ובספרי דברים (פיסקא פה) פירש "ו בו תדבקו", הפרשו מעבודה זרה ודבקו במקום. ובמדבר ויקרא רבה (פרשה כה ד"ה ג ר"י ב"ר) פירש ר"י ב"ר סימון "ו בו תדבקו" דכוונת הקב"ה לומר שכמו שהקב"ה בתחלת ברייתו של התעסק תחילה בנטיעה תחלה כמו שנאמר (בראשית ב) "וימע ה' אלקים נן בעדן", אף אתם כשנכנסין לארץ לא תתעסקו אלא בנטיעה תחלה הה"ד "כי תבאו אל הארץ". וראה גם בדרשות ר"י אבן שועיב (פרשת ראה ד"ה ו בו תדבקו) שהביא את ביאורו של הסמ"ק וביאורים נוספים לפסוק זה]. וראה עוד בדברים (ד ד) "ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כולכם היום", וביהושע (כב ה, וכן ח).

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת כתובות

שנאמר (שם ל פסוק כ) לְאַהֲבָה אֶת יְקִיָּוָה אֱלֹהֶיךָ לְשִׂמְעָה בְּקוֹלוֹ וּלְדַבְּקָהּ בּוֹ שֶׁנִּצְטוּיָנוּ לְהִדְבֵּק בָּהּ, עַל יְדֵי הַדְּבָקוֹת בַּחֲכָמִים, שֶׁצָּרִיךְ לְהִתְבּוֹנֵן בְּמַעֲשֵׂיהֶם, וּלְלַמּוֹד מֵהֶם אֶת מִצְוֹת הַתּוֹרָה, וְאֵת הַדְּעוֹת הָאֲמִתּוּיּוֹת שֶׁקִּיבְלוּ מֵרַבּוֹתֵיהֶם, וְכֵן יֵאָהֵב אֶת ה' וְיִלָּךְ בְּדַרְכָיו¹⁷. וְנִמְנָה חַיִּיב זֶה כְּמִצְוֹת עֲשֵׂה בְּמִנִּין הַמִּצְוֹת¹⁸.

חַיִּיב כָּל אָדָם לְהִתְמַיֵּד בִּישִׁיבָה עִם חֲכָמִים וְצַדִּיקִים עַיִי שִׁישִׁתַּף עִמָּם בְּמֵאֵכָל וּבְמִשְׁתָּה וּבְעֵסֶק וּבְכָל אֹפֶן מְדַרְכֵי הַחֲבֵרָה, כְּדֵי שִׁילְמַד מִמַּעֲשֵׂיהֶם וַיֵּאֱמִין בְּדַבְרֵיהֶם וּבְדַעוֹתֵיהֶם הָאֲמִתּוּיּוֹת, וְכֵן יִדְבֵּק בָּהֶם¹⁹.

צָרִיךְ לְהִשְׁתַּדֵּל לַעֲשׂוֹת פְּרָקְמִטְיָא לְתַלְמִיד חֲכָם י"א דְהֵינּוּ שִׁיתַּעֲסֵק בְּמִמּוֹן תַּלְמִידֵי חֲכָמִים כְּדֵי שִׁירוּוִיחוּ מִכַּךְ הַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים וַיְהִיו פְּנוּיִים לַעֲסוֹק

¹⁷ ע"פ ספר המצוות הקצר כתב הרמב"ם שהמצוה "לדבקה בו", ובספר המצוות הארוך כתב "שצונו להדבק עם החכמים ולהתייחד עמהם ולהתמיד בישיבתם ולהשתתף עמהם בכל אופן מאופני החברה במאכל ובמשתה ובעסק כדי שיגיע לנו בזה להדמות במעשיהם ולהאמין הדעות האמתיות מדבריהם", [לקמן הובאו עוד מדבריו], ובמנין המצוות שבראש הלכות דעות שבספר המדע נאמר שהמצוה "להדבק ביודעיו", והחינוך מצוה תלד. וראה לקמן, והרמב"ן שם בהגותו לספר המצוות מצוה ז כתב שהמצוה היא להדבק בחכמים ובתלמידיהם כדי שילמוד מהם את החכמות המועילות לאהבה את השם יתברך וללכת בדרכיו.

¹⁸ רמב"ם עשה ו, (ראה גם הלכות דעות פ"ו ה"ב), חינוך מצוה תלד, בה"ג אות לג, סמ"ג עשין ה, סמ"ק מצוה מה, יראים סימן תז, וזה הרקיע לרשב"ץ עשה ג, חרדים פ"ט י"ג, פ"ב נח. והובא במגן אברהם סי' קנו סק"ב, ובמשנה ברורה שם סק"ד בין המצוות התדירות שמוטלות על האדם לעשות ולהזהר בהן בכל עת ואינן מוכחות בהשו"ע. ועיי"ש ברמב"ן בהשגותיו לספר המצוות שם (מצוה ז) שאע"פ שביארו חז"ל את הפסוק "ובו תדבק" דהיינו מצוה להשבע לקיים מצוות, ו"ולדבקה בו" היינו להדבק בחכמים ותלמידיהם, וכנ"ל, מ"מ לא נמנים שני פסוקים אלו כשני מצוות אלא הם מצוה אחת להדבק בו יתברך בכל מיני הדביקה. והחינוך מצוה תלד כתב שהרמב"ן ז"ל [בהשגותיו לספר המצוות עשה ז] סובר, שעיקר מצוה זו היא להשבע בשמו ברוך הוא לקיים מצוה, והביא ראיה ממה שאמרו בתמורה [ג' ע"ב] מנין שנשבעין לקיים המצוה, שנאמר [תהלים קי"ט, ק"ו], נשבעתי ואקימה לשמור משפטי צדקך, והשיבו שם, ההוא מובו תדבק נפקא וכו'. ועיי"ש במנחת חינוך שהעיר שהגמרא (שם בתמורה) לומדת את היתר השבועה לקיים את המצוה ממ"ש "בשמו תשבע" שנאמר בפסוק אחר בפרשת ואתחנן (דברים ו', י"ג), ובפרשת עקב. ועיי"ן בספר מגלת אסתר מש"כ על דברי הרמב"ן שם.

¹⁹ רמב"ם ספר המצוות שם [עשה ו], ובהל' דעות (פ"ו ה"א-ה"ב), נאמר "דרך ברייתו של אדם להיות נמשך בדעותיו ובמעשיו אחר ריעיו וחביריו נוהג כמנהג אנשי מדינתו, לפיכך צריך אדם להתחבר לצדיקים ולישב אצל החכמים תמיד כדי שילמוד ממעשיהם וכו', מצות עשה להדבק בחכמים ותלמידיהם כדי ללמוד ממעשיהם כענין שנאמר ובו תדבק, וכי אפשר לאדם להדבק בשכינה, אלא כך אמרו חכמים בפירוש מצוה זו הדבק בחכמים ותלמידיהם, לפיכך צריך אדם להשתדל וכו' לאכול ולשתות עם תלמידי חכמים ולעשות פרקמטיא לתלמיד חכם ולהתחבר להן בכל מיני חבור שנאמר ולדבקה בו, וכן צוו חכמים (אבות פ"א מ"ד) ואמרו והוי מתאבק בעפר רגליהם ושותה בצמא את דבריהם". ומקור הדברים ב סיפרי (דברים פ"א סק"א מ) ובגמרא כתובות (ק"א ע"ב), שכיון שא"א להדבק בשכינה בהכרח שהכוונה להדבר בחכמים ובצדיקים, ראה לקמן שהבאנו לשון הגמרא. ובמשנה ברורה סי' קנו סק"ד הביא אסמכתא נוספת לחיוב זה ממ"ש בגמרא (ברכות סד) "כל הנהנה מסעודה שת"ח שרוי בתוכה כאלו נהנה מזיו השכינה".

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת כתובות

בתורה²⁰. וי"א דהיינו שיעשה מסחר עם תלמידי חכמים, וכשירצה לעשות שותפות עם אדם יעשה אותה עם תלמיד חכם²¹

צריך אדם להנות את התלמידי חכמים מנכסיו²².

צריך האדם להשתדל לישא לאשה בת תלמיד חכם, ולהשיא את בתו לתלמיד חכם²³.

המדבק עצמו לתלמידי חכמים זוכה לחיים אף שאינו תלמיד חכם²⁴.

²⁰ ע"פ מ"ש רבי אלעזר אמר לרבי יוחנן רבו בכתובות (קיא ע"ב) ממ"ש ו'לדבקה בו" עם פירוש רש"י, ע"ש שע"ז יזכו עמי הארץ לחיים.

²¹ רמב"ם הל' דעות פ"ו ה"ב, וכמו שביאר בדעתו בשו"ת אנרות משה (חלק או"ח ג סימן לו), שהרמב"ם חולק על דברי רש"י בכתובות וסובר שא"א לפרש כפירוש רש"י ש"לדבקה בו" היינו החזקת לומדי תורה, אלא חיוב ל היות שותף עמו ואיסור להתחבר עם הרשעים ולעשות פרקמטיא עמהם, שמא ילמד ממעשיהם.

²² כתובות קיא ע"ב, ע"ש שבכך יקיים מצוה זו, ויזכה לחיים אף שאינו תלמיד חכם, כמו שנאמר "ואתם הדבקים בה' אלוקים".

²³ שנאמר ולדבקה בו – רמב"ם הל' דעות פ"ו ה"ב. ע"פ מ"ש רבי אלעזר אמר לרבי יוחנן רבו בכתובות (קיא ע"ב), וז"ל הגמרא "ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כולכם היום" (דברים ד) וכי אפשר לדבוקי בשכינה והכתיב (דברים ד) "כי ה' אלקיך אש אוכלה", אלא, כל המשיא בתו לתלמיד חכם, והעושה פרקמטיא לתלמידי חכמים, והמהנהגה תלמידי חכמים מנכסיו, מעלה עליו הכתוב כאילו מדבק בשכינה. כיוצא בדבר אתה אומר: (דברים ל) "לאהבה את ה' אלקיך ולדבקה בו", וכי אפשר לאדם לידבק בשכינה, אלא, כל המשיא בתו לתלמיד חכם, והעושה פרקמטיא לתלמידי חכמים, והמהנהגה תלמידי חכמים מנכסיו, מעלה עליו הכתוב כאילו מדבק בשכינה. וראה ברמב"ם הל' איסורי ביאה (פרק כ"א הלכה ל"ב) שכתב נימוק אחר להתחתן עם תלמיד חכם וז"ל: ולעולם ימכור אדם כל מה שיש לו וישא בת תלמיד חכם שאם מת או גולה בניו תלמידי חכמים, וכן ישיא בתו לתלמיד חכם שאין דבר מגונה ולא מריבה בביתו של תלמיד חכם ע"ש, ולא הזכיר שיש בזה גם מצוה של ובו תדבק, וצ"ל שסמך א"ע על מה שכתב כבר מזה בהל' דיעות, ואילו בהל' דיעות שם הסתפק להמדובר שם במ"ש שיש בזה מצוה של ובו תדבק.

²⁴ ע"פ מ"ש רבי אלעזר אמר לרבי יוחנן רבו בכתובות (קיא ע"ב), שאף שנאמר "כי טל אורות מליך וארץ רפאים תפיל" (ישעיהו כו), ומכאן שכל המשתמש באור תורה אור תורה מחייהו, וכל שאין משתמש באור תורה אין אור תורה מחייהו, מ"מ כיון שנאמר "ואתם הדבקים בה' אלוקים" המדבק עצמו בתלמידי חכמים יחיה.